

«Αθηνά»

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΕΓΧΟΥ ΟΠΛΩΝ

Σαλαμίνας 10, Θεσσαλονίκη 54625, Τηλ/Fax: 2310904794 / 6944165341, www.armscontrol.info

ΚΑΤΑΣΚΟΠΕΙΑ ΚΑΙ ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΚΟΠΕΙΑ

Μανώλης Αστρεινίδης, Διεθνολόγος Ερευνητής του Ε.Κ.Ε.Ο. «Αθηνά»

Σαλαμίνας 10, Θεσσαλονίκη 54625, email:athena@armscontrol.info

Τετάρτη 08 Ιουνίου 2005

ΤΟ ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ ΤΟΥ ΚΑΛΟΥ ΚΑΤΑΣΚΟΠΟΥ

Στη σύγχρονη εποχή η συλλογή πληροφοριών διεξάγεται από πράκτορες αλλά και με ηλεκτρονικά μέσα. Μια τέτοια συλλογή πληροφοριών δεν είναι τίποτε περισσότερο από μια υποκλοπή μυστικών πληροφοριών. Γίνεται με στρατηγικό τρόπο, δηλαδή προς μια συγκεκριμένη κατεύθυνση, σύμφωνα με κάποιο σχέδιο και με εκτέλεση συγκεκριμένης αποστολής. Από την άλλη γίνεται με ανταγωνιστικό τρόπο, δηλαδή μπορεί να διεξάγεται από αντιπάλους αλλά ενδεχομένως και από συμμάχους. Τρίτον, γίνεται με αδιαφανή τρόπο ή μυστικά. Η διαδικασία χάραξης πολιτικής που στηρίζεται στη κατασκοπεία μπορεί να είναι διαφανής ωστόσο η διαδικασία συλλογής πληροφοριών σπάνια αποκαλύπτεται. Κύρια προϋπόθεση είναι ο στόχος να διαθέτει κάτι άξιο υποκλοπής. Εάν δεν διαθέτει κάτι ανάλογο, τότε γίνεται απλά διερεύνηση ή έρευνα. Στον κόσμο των επιχειρήσεων αυτό είναι γνωστό σαν διαφορά ανάμεσα στην ανταγωνιστική κατασκοπεία και στην έρευνα αγοράς. Ο στρατός ωστόσο κάνει σοβαρή συλλογή πληροφοριών που γίνεται σχεδόν πάντα με σκοπό την εκτίμηση και αξιολόγηση κινδύνων κατά την προετοιμασία της διάταξης της μάχης. Αυτό που είναι αξιομνημόνευτο είναι ότι *ποτέ δεν γίνεται κατασκοπεία στο όνομα της κατασκοπείας*. Απλά ο κύριος σκοπός της κατασκοπείας συνίσταται στη συλλογή πληροφοριών ώστε οι ηγέτες και οι πολιτικοί να διαθέτουν επιλογές που θα καθιστούν την πολιτική τους αποτελεσματικότερη.

Η συλλογή πληροφοριών διεξάγεται με τη χρήση ανοιχτών ή ακόμη και κλειστών πηγών πληροφόρησης. Η κατασκοπεία είναι « το προϊόν της συλλογής και της επεξεργασίας πληροφοριών που αναφέρονται σε πραγματικές ή πιθανές καταστάσεις και συνθήκες οι οποίες σχετίζονται με εγχώριες και εξωτερικές δραστηριότητες¹». Η κατασκοπεία είναι «η μυστική γνώση του εχθρού, μια μορφή γνώσης που είναι εντελώς ανεξάρτητη από τις μεθόδους δια των οποίων

¹ CARL 1990

αποκτάται και τη διαδικασία με την οποία διυλίζεται»². Η πιο βασική διαδικασία κατασκοπείας διαθέτει 3 φάσεις: α) συλλογή, β) ανάλυση και γ) σύνθεση. Η ανάλυση διαθέτει μια μεγάλη ποικιλία τεχνικών που οδηγούν στη εξαγωγή συμπερασμάτων και πορισμάτων ενώ η σύνθεση από την άλλη φυσιολογικά οδηγεί σε σχεδιαγράμματα, γραφήματα, πίνακες, περιλήψεις ή σε κάποιο άλλο οπτικό βοήθημα. Η φάση της σύνθεσης μερικές φορές ονομάζεται συγχώνευση. Υπάρχουν παράλληλα και επιπρόσθετες φάσεις που αξίζει να σημειωθούν δεδομένου ότι αυτές αποτελούν τους σκοπούς για τους οποίους διεξάγεται η κατασκοπεία: δ) χάραξη πολιτικής, ε) σύλληψη και στ) πόλεμος.

Υπάρχουν πέντε διαφορετικές κατηγορίες κατασκοπείας:

- Η «τρέχουσα» κατασκοπεία παρακολουθεί τα καθημερινά γεγονότα
- Η «εκτιμητική» κατασκοπεία παρατηρεί τί θα μπορούσε να συμβεί
- Η «προειδοποιητική» κατασκοπεία δίνει έγκαιρη ειδοποίηση ότι κάτι μπορεί να συμβεί
- Η «ερευνητική» κατασκοπεία μελετά ένα συγκεκριμένο θέμα σε βάθος
- Η «επιστημονική και τεχνική» κατασκοπεία παρέχει πληροφορίες σχετικά με ξένες τεχνολογίες

Υπάρχουν επίσης πέντε διαφορετικοί τύποι συλλογής πληροφοριών:

- Η ανθρώπινη κατασκοπεία, δηλαδή η συλλογή και επεξεργασία πληροφοριών από μυστικούς πράκτορες που ειδικεύονται στον συγκεκριμένο τομέα.
- Η φωτογραφική κατασκοπεία, δηλαδή η συλλογή, η χαρτογράφηση και η ερμηνεία φωτογραφιών από δορυφόρους.
- Η κατασκοπεία μετρήσεων και σημάτων, ένας συλλογικός όρος που συναρμώνει διάσπαρτα ετερόκλητα στοιχεία τα οποία δεν εμπίπτουν απόλυτα στους προσδιορισμούς της κατασκοπείας των σημάτων, της φωτογραφικής κατασκοπείας ή της ανθρώπινης κατασκοπείας. Αυτή η κατηγορία συνήθως αποτελείται από ακουστική κατασκοπεία, κατασκοπεία σημάτων ραντάρ, ανίχνευση εκπομπής πυρηνικής ενέργειας, κατασκοπεία υπέρυθρων σημάτων, κατασκοπεία ηλεκτρο-οπτικού υλικού, ραδιοφωνικών συχνοτήτων και κατασκοπεία ηλεκτρο-οπτικών και φασματο-διαμετρικών πηγών. Ως τελειοποιημένο προϊόν αυτού του είδους η κατασκοπεία χρησιμοποιείται κυρίως για υποστήριξη στρατιωτικών διοικήτων ή άλλων χρηστών σε εθνική κλίμακα.
- Η κατασκοπεία ανοιχτών πηγών περιλαμβάνει αποθέματα από ολόκληρο το φάσμα των προσβάσιμων, τεκμηριωμένων και μη απαγορευμένων πληροφοριών του ιδιωτικού τομέα. Ο σκοπός που εξυπηρετείται είναι η ικανοποιητική κατασκοπεία και η διαδικασία αποτελείται από την ανακάλυψη, κατηγοριοποίηση, διύλιση και διανομή των πληροφοριών.

---

² TROY 1991

- Η κατασκοπεία των σημάτων αποτελείται από 4 υποεπίπεδα: α) κατασκοπεία των επικοινωνιών, β) ανάλυση των ηλεκτρονικών σημάτων, γ) κατασκοπεία σημάτων ξένων οργάνων και δ) πληροφορίες που προέρχονται από τη συλλογή και την επεξεργασία μη φωτογραφικών υπέρυθρων συνδεδεμένων ή μη συνδεδεμένων σημάτων φωτός. Η κατασκοπεία των επικοινωνιών περιλαμβάνει την υποκλοπή ξένων επικοινωνιών που γίνονται μέσα από το ραδιόφωνο, ασύρματο ή άλλα ηλεκτρομαγνητικά μέσα και από την επεξεργασία ξένων κρυπτογραφημένων επικοινωνιών.

Η βασική συλλογή πληροφοριών αποτελείται από συγκέντρωση δεδομένων και παρατηρήσεων από ανοιχτές πηγές ή μυστικές πηγές. Μετά με υπομονή και αυστηρή επιμέλεια αναλύονται, αξιολογούνται, συγκρίνονται και συνενώνονται με άλλες πληροφορίες για να οδηγήσουν σε συμπεράσματα σχετικά με τις ανάγκες των πολιτικών. Η επιτυχημένη συλλογή έγκειται στο ότι αφού αναπτυχθούν τα στοιχεία της συλλογής, τα πορίσματα της κατασκοπείας που προκύπτουν απ' αυτά τα στοιχεία να συγκρίνονται ταχύτατα με μια διαδικασία που να διασφαλίζει τη δυνατότητα για έγκαιρη διανομή. Όταν τα προϊόντα της βασικής συλλογής πληροφοριών συγκρίνονται προς το είδος της συλλογής πληροφοριών που προκύπτει από προηγμένες μεθόδους (όπως αερομεταφερόμενους αισθητήρες) αυτή η διαδικασία συχνά ονομάζεται «συγχώνευση».

Ολόκληρη η ποσότητα των συλλεγμένων πληροφοριών βαθμολογείται για τη ποιότητά της και την αξιοπιστία της και μετά αξιοποιείται. Η βαθμολόγηση γίνεται με αλφαβητικούς και αριθμητικούς χαρακτήρες όπου τα γράμματα αντιπροσωπεύουν την αξιοπιστία και εγκυρότητα ενώ οι αριθμοί την ακρίβεια των πληροφοριών. Η αλήθεια είναι ότι υπάρχουν πάρα πολύ λίγες πληροφορίες με βαθμολόγηση A-1 (ΑΠΟΛΥΤΑ ΑΞΙΟΠΙΣΤΕΣ ΚΑΙ ΑΚΡΙΒΕΙΣ). Χρησιμοποιώντας αυτή τη προσέγγιση, ο αναλυτής προσπαθεί να ταυτοποιήσει όλες τις λογικές εξηγήσεις ή συμπεράσματα σχετικά με ένα θέμα σε μια προσπάθεια να επιλέξει τη πιο σωστή. Τότε γίνεται μια ταυτόχρονη σύγκριση του πώς κάθε διαθέσιμη πληροφορία μπορεί να υποστηρίξει κάθε πιθανή υπόθεση. Το τελικό ενοποιημένο προϊόν αποτελεί μια εκτίμηση της εθνικής κατασκοπείας. Το πεδίο δράσης της κατασκοπείας έχει τα δικά του ιδιαίτερα στοιχεία τα οποία οφείλεται να αντιμετωπίζονται με προσοχή από αυτούς που επεξεργάζονται τα τελικά προϊόντα της κατασκοπείας.

Μερικά από αυτά τα ιδιαίτερα στοιχεία αναφέρονται παρακάτω:

- Οτιδήποτε νομίζεις ότι γνωρίζεις είναι ελλιπές
- Τουλάχιστον ένα μέρος αυτού που γνωρίζεις είναι λάθος
- Δεν μπορείς να γνωρίζεις ποιο μέρος απ' αυτό που νομίζεις ότι γνωρίζεις είναι λάθος
- Δεν μπορείς να γνωρίζεις τί δεν γνωρίζεις
- Δεν μπορείς να γνωρίζεις πόσα δεν γνωρίζεις

ΔΙΕΙΣΔΥΣΗ

Μεγάλο μέρος της συλλογής πληροφοριών στο μυστικό επίπεδο μοιάζει με μυστική αποστολή της αστυνομίας. Αξίζει να σημειωθεί ότι για τους επαγγελματίες της κατασκοπείας, ένας «πράκτορας» αποτελεί ένα ξένο υπήκοο, ένα πληροφοριοδότη, κάποιον που διαπράττει προδοσία και διενεργεί κατασκοπεία εις βάρος της χώρας του. Η θεωρία που στηρίζει την μυστική αποστολή είναι ότι η τέτοιου είδους αποστολή αφαιρεί και απομακρύνει οποιοδήποτε εμπόδιο στην απόκτηση πληροφοριών και δίνει ευκαιρίες για πολλές δραστηριότητες όπως η παρακολούθηση, η ακουστική παρακολούθηση και η χρήση των πληροφοριοδοτών. Η μυστική αποστολή επιτρέπει σε κάποιον να κυκλοφορεί σε περιοχές όπου δεν είναι συνήθως ευπρόσδεκτοι. Η εργασία κάποιου που ενεργεί μυστικά είναι να συγκεντρώνει αρκετές πληροφορίες που θα καθιστούν ισχυρό το πόρισμα, έχοντας υπ' όψιν πάντα ότι ο στόχος είναι να κυνηγά και όχι να συλλέγει. Ο πρώτος κανόνας της μυστικής κατασκοπείας είναι να *βρίσκεται στα ίχνη του μεγάλου παιχνιδιού*. Οποσδήποτε η κατασκοπεία επιθυμεί να έχει το μεγαλύτερο δυνατό αντίκτυπο εφόσον έχει μεγιστοποιήσει την επιχείρηση συλλογής πληροφοριών,

Συνήθως γίνεται μια διάκριση μεταξύ των πρακτόρων που ενεργούν μυστικά και εκείνων που ενεργούν αφανώς. Η πιο συνήθης ορολογία διακρίνει μεταξύ «επίσημης» και «ανεπίσημης» κάλυψης. Η επίσημη κάλυψη αναφέρεται για να χαρακτηρίσει έναν αξιωματούχο της κατασκοπείας (σύμβουλο ή σύνδεσμο σε μια πρεσβεία ή σε ένα απομακρυσμένο σημείο). Η ανεπίσημη κάλυψη αναφέρεται για να προσδιορίσει κάποιον με μεγαλύτερη απόκρυψη που ενεργεί σαν επιχειρηματίας, δημοσιογράφος, τουρίστας ή σαν καθηγητής πανεπιστημίου σε πρόγραμμα ανταλλαγής. Αυτοί όλοι αποτελούν τη λίστα της ανεπίσημης κάλυψης που φυλάσσεται αυστηρά μυστική επειδή οι έχοντες ανεπίσημη κάλυψη είναι υψηλού επιπέδου σημαντικοί πράκτορες ή στελεχωμένοι υπάλληλοι σε ένα ευρύ φάσμα κάλυψης. Εάν ένας αξιωματούχος με επίσημη κάλυψη εργάζεται εκτός πρεσβείας είναι σίγουρο ότι παρακολουθείται επισταμένως σε κάθε του κίνηση, γι αυτό τέτοιοι αξιωματούχοι περιορίζουν τις δραστηριότητες στρατολόγησης σε μια τρίτη χώρα,

εκτός της χώρας όπου εδρεύει η πρεσβεία τους. Από την άλλη οι έχοντες ανεπίσημη κάλυψη συνήθως διαθέτουν διπλή υπηκοότητα και έχουν κάλυψη που διακρίνεται³ σε «κάλυψη ιδιότητας» (η νομιμότητα να ζουν και να εργάζονται σε μια συγκεκριμένη χώρα) και σε «κάλυψη δράσης» (τα ψευδώνυμα και οι ταυτότητες που τους επιτρέπουν να διεκπεραιώνουν τις επιχειρήσεις τους).

ΣΤΡΑΤΟΛΟΓΗΣΗ ΚΑΤΑΣΚΟΠΩΝ

Ο εξυπνότερος και ασφαλέστερος τρόπος για να κλέψεις κάτι είναι να προσλάβεις; κάποιον που μπορεί να το κλέψει για σένα και ο οποίος ποτέ δεν θα μάθει τη πραγματική σου ταυτότητα. Αυτό ισχύει για ο,τιδήποτε θέλει κανείς να κάνει παράνομα και δεν θέλει να συλληφθεί . Από τη στιγμή που κάποιος στρατολογηθεί με το κατάλληλο τρόπο μπορεί να χρησιμοποιηθεί για σχεδόν οποιοδήποτε σχέδιο. Μπορεί να χρησιμοποιηθεί για δολιοφθορά, εξαπάτηση, μυστικές επιχειρήσεις ή σεξ. Ο μηχανισμός των περισσότερων επιχειρήσεων κατασκοπείας στηρίζεται στο ψέμα, στην εξαπάτηση και στην εκμετάλλευση των ανθρώπων, εν γένει αφελών ανθρώπων. Η εκμετάλλευση των ανθρώπων σε γενικές γραμμές έχει ένα συγκεκριμένο μοτίβο:

- ο νεοσύλλεκτος δεν αντιλαμβάνεται τί ακριβώς πρόκειται να κάνει
- ο υπεύθυνος για τη στρατολόγηση τους ξεγελά με την εντύπωση ότι δεν πρόκειται να κάνουν κάτι τρομερό
- επίσης τους παγιδεύει σε καταστάσεις όπου δεν έχουν άλλη επιλογή από αυτό που τους έχει πει να κάνουν

Οι απασχολούμενοι στις μυστικές υπηρεσίες δεν θεωρούν τους εαυτούς τους κατασκόπους, μάλιστα θεωρούνται υπεύθυνοι για τη στρατολόγηση κατασκόπων. Μερικές φορές παρεισφρύνουν σε ξένες χώρες και διενεργούν κατασκοπεία οι ίδιοι αλλά και πάλι θεωρούν τους εαυτούς τους ως επόπτες ή αξιωματούχους γραφειοκράτες. Στη πραγματικότητα, υπάρχει μια τεράστια γραφειοκρατία ανθρώπων που στηρίζει τους κατασκόπους και τους εκπαιδευτές τους. Σε κάθε μυστική επιχείρηση, η ανώτερη ιεραρχική κλίμακα της γραφειοκρατίας της κατασκοπείας αποτελείται από: 1) ένα περιφερειακό αξιωματούχο υπηρεσίας που επιβλέπει όλες τις επιχειρήσεις της ανθρώπινης κατασκοπείας, 2) αξιωματούχους βάρδιας που στελεχώνουν ένα κέντρο διαχείρισης κρίσης που λειτουργεί σε 24ωρη βάση, 3) ένα υπάλληλο αντικατασκοπείας που επιβλέπει τις μυστικές συναντήσεις μεταξύ αξιωματούχων και πρακτόρων και 4) έναν υπάλληλο αναφορών που ενεργεί ως σύνδεσμος μεταξύ αξιωματούχων στο πεδίο της δράσης και των αναλυτών του αρχηγείου. Οι ίδιοι οι κατάσκοποι θεωρούνται προδότες ή ανόητοι ενώ παράλληλα προέρχονται από πραγματικά μεγάλη ποικιλία ανθρώπων:

1. Άνθρωποι φλύαροι, με αδιάφορη συμπεριφορά ως προς την ασφάλεια (ακούσιοι κατάσκοποι)
2. Άνθρωποι που διαφεύγουν από το νόμο και τη τάξη της χώρας τους (λιποτάκτες)
3. Άνθρωποι που αναζητούν μια πηγή επιπλέον εισοδήματος (απρόσκλητοι)

---

³ RUSTMANN F (2002).

4. Άνθρωποι που έχουν κάνει διαπραγματευτική ρύθμιση χάριτος με τη νομοθεσία (μυστικοί πράκτορες με κάλυψη)
5. Άνθρωποι εξαπατημένοι, δωροδοκημένοι ή εκβιαζόμενοι (νεοσύλλεκτοι)
6. Άνθρωποι που έχουν συλληφθεί να διενεργούν κατασκοπεία εις βάρος της συγκεκριμένης χώρας που τους στρατολογεί (διπλοί πράκτορες)

Οι κατάσκοποι συνήθως χαρακτηρίζονται ως βασικοί ή ως σύνδεσμοι. Ένας βασικός πράκτορας είναι αυτός που διαθέτει πραγματική πρόσβαση στη πληροφορία που χρειάζεται μια χώρα. Ο σύνδεσμος είναι αυτός που γνωρίζει κάποιο πιο σημαντικό πρόσωπο και εξυπηρετεί ως διάυλος επικοινωνίας ή σημείο επαφής. Η στρατολόγηση των κατασκόπων βασίζεται αποκλειστικά στο ψέμα και την εξαπάτηση. Οι υπεύθυνοι στρατολόγησης εξαπατούν τους κατασκόπους στο βαθμό που οι κατάσκοποι εξαπατούν τους ανθρώπους εις βάρος των οποίων διενεργούν τη κατασκοπεία. Αυτοί που στρατολογούν και διοικούν τους κατασκόπους ωστόσο πρέπει πάντα να εμφανίζονται ως έντιμοι και ειλικρινείς φίλοι λέγοντας πιστευτά ψέματα. Ένα μεγάλο μέρος του επαγγέλματος βασίζεται στην επιδίωξη της ικανότητας στο ψέμα.

Παρακάτω μπορούμε να παραθέσουμε μια από τις πιο συνηθισμένες περιπτώσεις εξαπάτησης:

Ο αξιωματούχος που χειρίζεται την υπόθεση προσποιείται ότι έχει διπλή υπηκοότητα ή ότι είναι ένα πρόσωπο το οποίο ο στόχος προσδοκά ότι θα είναι ευνοϊκά διακείμενο προς τα συμφέροντα του τελευταίου. Κάποια παραδείγματα: 1) ένας Κινέζος επιχειρηματίας νομίζει ότι εργάζεται για τη Λαϊκή Δημοκρατία της Κίνας ενώ στη πραγματικότητα διενεργεί κατασκοπεία εις βάρος της Ταϊβάν, 2) ένας φοιτητής στη Λίμα νομίζει ότι διοχετεύει ντοκουμέντα στη Κουβανική κατασκοπεία ενώ στην ουσία τα δίνει στη CIA.

Τα τρία μέσα που θα χρειαστεί- και μάλιστα σε αφθονία- ο υπεύθυνος για την στρατολόγηση των κατασκόπων είναι τα χρήματα, τα ναρκωτικά και το σεξ. Το χρήμα συνήθως χρησιμοποιείται για να προσελκύσει τη προσοχή του υποψήφιου κατασκόπου και αργά ή γρήγορα όλα θα πρέπει να έχουν να κάνουν μ' αυτό. Κανονικά το χρήμα αυτό προέρχεται από το προϋπολογισμό της μυστικής υπηρεσίας και σε άλλες περιπτώσεις θα είναι αυτόχρηματοδοτούμενος. Τα ναρκωτικά γενικά χρησιμοποιούνται για να εξυπηρετήσουν ή για να δημιουργήσουν τον εθισμό ο οποίος χρησιμοποιείται για εκβιασμό όπου θεωρηθεί κατάλληλο. Το αλκοόλ θεωρείται η πιο συνήθης επιλογή αλλά ο,τιδήποτε δημιουργεί μια σχέση και ενθαρρύνει το διάλογο θεωρείται κατάλληλο. Τέλος στη περίπτωση του σεξ, ο υπεύθυνος αξιωματούχος για τη στρατολόγηση ποτέ δεν εμπλέκεται άμεσα με τον υποψήφιο κατάσκοπο. Αντίθετα, η υπηρεσία χρησιμοποιεί πόρνες που πληρώνονται για να προσποιούνται ότι είναι αθώες/οι και άσχετες/οι ερωμένες/εραστές.

ΟΙ ΦΑΣΕΙΣ ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΟΛΟΓΗΣΗΣ

Υπάρχουν δύο φάσεις στη στρατολόγηση. Η πρώτη φάση αποτελείται από τον εντοπισμό, την αξιολόγηση και την κανονική στρατολόγηση. Η δεύτερη φάση αποτελείται από την δοκιμασία,

την εκπαίδευση, τη διοίκηση και το τερματισμό του νεοσύλλεκτου. Με τον εντοπισμό εννοείται η αναζήτηση ανθρώπων που διαθέτουν πρόσβαση σε πράγματα που χρειάζεται η υπηρεσία. Οι διοικητές αναζητούν αγανακτισμένους ή απελπισμένους ανθρώπους στη μεσαία βαθμίδα της διοίκησης. Αυτοί που εμφανίζουν μεγαλύτερες προοπτικές είναι οι φιλόδοξοι που δεν έχουν τύχει προαγωγής. Κατά δεύτερο, οι διοικητές αναζητούν υπαλλήλους, γραμματείς, και «αφανείς» ανθρώπους στην ιεραρχία. Συχνά τέτοιοι άνθρωποι έχουν προσωπικά προβλήματα ή πάθη που μπορεί να είναι χρήσιμα όπως ο θυμός και η απελπισία. Σε πολλές περιπτώσεις, ο υπεύθυνος της υπόθεσης θα πρέπει να συμβιβαστεί με ένα σύνδεσμο που θα τοποθετήσει μηχανισμούς ηλεκτρονικής παρακολούθησης. Αξιολόγηση σημαίνει ανάλυση της προσωπικότητας του υποψηφίου. Ο υποψήφιος θα πρέπει να αξιολογηθεί εκτενώς προκειμένου να προσδιοριστούν τα πιθανά κίνητρα. Σ' αυτό το στάδιο δημιουργείται μια ικανοποιητική πλαστή ιστορία η οποία έμφυτα διαθέτει πολλά ψευδή στοιχεία. Η φάση της στρατολόγησης καθαυτής λαμβάνει τη μορφή συνάντησης και εξοικείωσης με το στόχο. Καλλιεργείται μια στενή, προσωπική σχέση και οικοδομείται εμπιστοσύνη. Αυτή η σχέση αρχίζει με μικρές, προσωπικές χάρες, μια αύξηση σε ανταμοιβές και ανταποδόσεις και στο τέλος ζητείται από κάποιον να προδώσει τον εργοδότη του, τη κυβέρνησή του, τους συνεργάτες τους ή τον/την ερωτικό του σύντροφο. Ο εκβιασμός χρησιμοποιείται σαν τελευταίο μέσο σε περίπτωση που αποτύχει το ψυχολογικό τέχνασμα.

Στη πιο προηγμένη δεύτερη φάση, η δοκιμασία συνίσταται στη διασταύρωση των πληροφοριοδότη με ήδη γνωστά γεγονότα. Ανεξάρτητα με τις αιτίες κάποιου λάθους, εάν ένας κατάσκοπος δεν δίνει αξιόπιστες πληροφορίες θα πρέπει να απειληθεί με τερματισμό σ' αυτό ακριβώς το σημείο ή να εγκαταλειφθεί ως πηγή. Συχνά οι κατάσκοποι δέχονται μια εξέταση ανιχνευτή ψεύδους ή μια ανάκριση. Η εκπαίδευση από την άλλη περιλαμβάνει διδασκαλία για το πώς ένας κατάσκοπος μπορεί να κάνει χρήση εξειδικευμένων εξοπλισμών και κωδικών. Ένα επίσης σημαντικό πράγμα στο οποίο χρειάζεται να εκπαιδευτεί ο νεοσύλλεκτος είναι οι τακτικές διαφυγής. Η εκπαίδευση πρέπει επίσης να περιλαμβάνει εξάσκηση του νεοσύλλεκτου στην διαχείριση του χρήματος. Η διοίκηση ή διαχείριση είναι ένας όρος που αφορά το «ψυχολογικό χειρισμό» ο οποίος συνήθως υπονοεί την εκχώρηση του ελέγχου από κάποιον σε κάποιον άλλον, συνήθως ανώτερο αξιωματούχο. Η διαχείριση των κατασκόπων γίνεται για αρκετούς λόγους: για να μη συνδέονται τόσο στενά με τον αρχικό υπεύθυνο στρατολόγησης, για να τους κάνουν να αισθάνονται ότι τους παρέχεται καλύτερη προστασία και για να τους κάνουν να αισθάνονται ότι προάγονται. Συχνά η υπηρεσία γεννά σκόπιμα το αίσθημα του φόβου πείθοντας το κατάσκοπο ότι η μητέρα του ή άλλοι συγγενείς χρειάζονται προστασία. Ο τερματισμός μπορεί να γίνει πάντα από την υπηρεσία. Ο πιο συνήθης λόγος που δίνεται σε περίπτωση τερματισμού είναι τα προβλήματα στο προϋπολογισμό. Συνήθως στο κατάσκοπο δίνεται η ευκαιρία να μεταναστεύσει και του χορηγείται νέα ταυτότητα, εργασία και μερικές φορές και σύνταξη. Άλλες φορές τους επιτρέπεται να συλληφθούν ή να αυτοκτονήσουν. Είναι υψίστης σημασίας να κοπούν όλες οι διασυνδέσεις με ένα πράκτορα του οποίου η καριέρα έχει τερματιστεί. Δεν μπορεί ούτε να αποχωρήσει ούτε να εγκαταλείψει τη καριέρα από μόνος του.

Οι αξιωματούχοι και οι κατάσκοποι τους θα πρέπει να επινοούν έναν ειδικό κώδικα επικοινωνίας μεταξύ τους. Αυτός θα μπορούσε να περιλαμβάνει το είδος των ενδυμάτων που χρησιμοποιούνται ή μια σειρά χειρονομιών.

Τα παρακάτω θα πρέπει να είναι δυνατό να δίνονται ως ελάχιστη επικοινωνία :

- Πρέπει να συναντηθούμε για να μιλήσουμε
- Έχω υλικό να σου δώσω
- Νομίζω ότι με παρακολουθούν
- Σε παρακολουθούν
- Όλα είναι εντάξει

Οι κατάσκοποι αντιγράφουν, φωτογραφίζουν ή απομνημονεύουν υλικό το οποίο αργότερα δίνουν στους συνδέσμους τους. Οι περισσότερες μυστικές υπηρεσίες χρησιμοποιούν τους λεγόμενους «αγγελιαφόρους» για να μπορέσουν να χειριστούν όλη αυτή την ανταλλαγή μηνυμάτων. Μερικές φορές οι «αγγελιαφόροι» εμπλέκονται στην αρχική στρατολόγηση και την εκπαίδευση του κατασκόπου και άλλες φορές είναι άσχετοι με την υπόθεση. Επίσης μερικές φορές χρησιμοποιούνται ο επαγγελματίας αγγελιαφόρος και η ταχυδρομική υπηρεσία. Μια συνήθης ανταλλαγή είναι η ακόλουθη:

Ο κατάσκοπος και οι «αγγελιαφόροι» έχουν συμφωνήσει μια τοποθεσία, συνήθως ένα δημοτικό κάδο απορριμμάτων όπου το υλικό μπορεί να πεταχτεί και μετά να περισυλλεγεί.

Οι τηλεφωνικές συνδιαλέξεις αποφεύγονται πάντοτε όπως και οι ηλεκτρονικές μορφές επικοινωνίας μέσω Ιντερνέτ. Υπάρχουν μερικές εξαιρέσεις στο Ιντερνέτ ωστόσο η πιο προσφιλή μορφή ανταλλαγής γίνεται όχι με κρυπτογράφηση αλλά με ανακοινώσεις σε δημόσιους πίνακες διαφημίσεων ή μέσα από ομάδες που χρησιμοποιούν Usenet. Με άλλα λόγια, δεν επιτρέπεται άμεση σύνδεση μεταξύ ηλεκτρονικών υπολογιστών. Κρησφύγετα υπάρχουν σχεδόν σε κάθε πόλη. Πιο συνηθισμένα είναι τα δωμάτια ξενοδοχείων ή μοτέλ, σε άλλες περιπτώσεις, ένα ενοικιασμένο διαμέρισμα ή σπίτι. Τα κρησφύγετα είναι πάντα ενοικιασμένα για να προλαμβάνεται η τοποθέτηση συσκευών παρακολούθησης. Οι κατάσκοποι και οι επισκέπτες θα πρέπει πάντα να οδηγούνται στα κρησφύγετα με τα μάτια δεμένα.

ΤΟ ΣΕΞ ΣΤΗ ΔΙΑΘΕΣΗ ΤΗΣ ΚΑΤΑΣΚΟΠΕΙΑΣ

Το σεξ είναι μόλις μια από τις διάφορες μεθόδους για να οδηγηθεί κάποιος στη προδοσία ή στη κατασκοπεία. Σχεδόν όλα τα κίνητρα για να στραφεί κάποιος στη κατασκοπεία συγκεντρώνονται σε τέσσερις έννοιες: **Χρήμα, Ιδεολογία, Συμβιβασμός και Εγωϊσμός**. Το σεξ εμπίπτει στη κατηγορία του Συμβιβασμού που υποδιαιρείται σε τρεις κατηγορίες:

- Ετεροφυλόφιλος Συμβιβασμός
- Ομοφυλόφιλος Συμβιβασμός
- Μη Σεξουαλικός Συμβιβασμός

Η θεωρία για τη χρήση του σεξ στη κατασκοπεία βασίζεται στη φρούδική θεωρία, ότι το σεξ είναι θεμελιώδες, τόσο σημαντικό που στη πράξη είναι η βάση όλων των άλλων κινητήριων δυνάμεων, μια γενικευμένη κινητήρια δύναμη. Επιπρόσθετα, το κίνητρο του σεξ είναι επιτακτικό ή απόρροια εθισμού. Υπερβαίνει τα διάφορα επίπεδα του εγκεφαλικού ελέγχου. Είναι γνωστές αρκετές και διάφορες περιπτώσεις κατά τις οποίες ισχυροί και έξυπνοι άνθρωποι έχουν διακυβεύσει τη καριέρα τους προκειμένου να ικανοποιήσουν μια σεξουαλική ανάγκη ή όρεξη. Η χρήση ωραίων γυναικών σε ρόλο δολώματος είναι γνωστή ως «γλυκιά παγίδα» αλλά μερικές φορές και ένας όμορφος άντρας χρησιμοποιείται ως παγίδα. Ένα αρκετά μεγάλο τμήμα της ιστορίας της κατασκοπείας αποτελείται από ιστορίες με ομοφυλόφιλους πράκτορες. Οι πιο διάσημοι κατάσκοποι στην Ιστορία υπήρξαν ομοφυλόφιλοι ή με σεξουαλικές παρεκκλίσεις.

Οι νεοσύλλεκτοι κατάσκοποι συχνά επίσης παρασύρονται σε διάφορες «συμφωνίες» που τους εκθέτουν σε εκβιασμό εκ μέρους της χώρας της μυστικής υπηρεσίας. Μερικές από τις τεχνικές παρατίθενται παρακάτω:

- Μαύρη αγορά-οι στόχοι απειλούνται με έκθεση για αγορές λαθραίων αγαθών και υπηρεσιών στη μαύρη αγορά.
- Συναλλαγματικές παρανομίες-οι στόχοι με έκθεση για συναλλαγματικές παρανομίες στη χώρα όπου φιλοξενούνται
- Παραβιάσεις ασφαλείας-οι στόχοι απειλούνται με έκθεση για παραβιάσεις «απαγορευμένων ζωνών» ή κυβερνητικών χώρων της χώρας όπου φιλοξενούνται οι κατάσκοποι
- Παραβάσεις του Ποινικού Κώδικα-οι στόχοι απειλούνται με δίωξη για διάφορες εγκληματικές ενέργειες στις οποίες τεχνηέντως έχουν παγιδευμένοι.

Ο κάθε πρόσφυγας ή εγκληματίας πολέμου αποτελεί εξαιρετικό υλικό για στρατολόγηση. Ο αιτών μετατρέπεται σε κατάσκοπο με υποσχέσεις ότι θα προωθηθεί το θέμα της άδειας παραμονής ή εξόδου του από τη χώρα σαν αντάλλαγμα για την κατασκοπεία εις βάρος των νέων τους χωρών. Μερικές χώρες προσφέρονται να πληρώσουν τις σπουδαστικές δαπάνες εξ ολοκλήρου στη περίπτωση που ο σπουδαστής που σπουδάζει στη ξένη χώρα, συμφωνήσει να διενεργήσει κατασκοπεία εις βάρος της χώρας που τον φιλοξενεί.

ΒΑΣΑΝΙΣΤΗΡΙΑ ΚΑΙ ΠΛΥΣΗ ΕΓΚΕΦΑΛΟΥ

Μια άλλη μέθοδος είναι η σύλληψη και η σταδιακή «μετατροπή» ενός εχθρού σε ένα από τους κατασκόπους της μυστικής υπηρεσίας. Αυτό δεν είναι πλέον τόσο αξιόπιστη μέθοδος όπως παλαιότερα αλλά και σήμερα ομολογουμένως τα βασανιστήρια και οι τεχνικές ανακρίσεων κατέχουν μια σχετικά αξιολογική θέση στο έργο της κατασκοπείας, κάτι όμως που δεν μπορεί να έχει τόσο μεγάλη ισχύ σε συνταγματικές δημοκρατίες, γιατί χρησιμοποιείται συνήθως η απειλή της έκδοσης του φυλακισμένου σε άλλη χώρα. Ο,τιδήποτε μπορεί να εκνευρίσει και εξουθενώσει έναν άνθρωπο όπως το συνεχές και εναλλασσόμενο άναμμα και σβήσιμο φώτων 85 φορές ανά λεπτό μπορεί να καταστήσει το θύμα δεκτικό στο πιστέψει τα πάντα. Η μουσική χέβι-μέταλ προκαλεί περίπου τα ίδια αποτελέσματα. Η μελέτη όλων των εκνευριστικών καταστάσεων που

αφαιρούν από το θύμα την αίσθηση του ελέγχου ή της αυτοπεποίθησης είναι η μελέτη των βασανιστηρίων και της πλύσης εγκεφάλου. Δεν απαιτούνται σκληρές σωματικές μέθοδοι. Στην πραγματικότητα δεν είναι απαραίτητη η χρήση και πρόκληση του πόνου επειδή το θύμα θα πει ψέματα και θα παραδεχθεί ο,τιδήποτε προκειμένου να σταματήσει το πόνο ενώ στο υποσυνείδητό του θα είναι συγκεχυμένα, σε μεγάλο βαθμό, το γεγονός και η φαντασία. Αντίθετα η άσκηση ψυχολογικής πίεσης ή εξαναγκασμού θεωρείται αποτελεσματικότερη. Εν τέλει, επιβάλλεται να καταστραφεί ολοσχερώς η ψυχική ισορροπία του κρατούμενου, να ανατραπεί η διανοητική του κατάσταση και να αποσπαστεί η συνεργασία του ελεύθερα και οικειοθελώς. Αυτός είναι ο καθιερωμένος τρόπος ανάκρισης κρατούμενων τρομοκρατών εδώ και χρόνια.

Τα βασανιστήρια φυσικά απαγορεύονται από το διεθνές δίκαιο αλλά όχι ο ψυχολογικός εξαναγκασμός. Οποσδήποτε πολλά μπορούν να επιτευθούν σε ένα 48ωρο, εάν γίνει η ανάκριση σωστά. Κατ' αρχήν ο κρατούμενος μένει με δεμένα μάτια και σύρεται στο χώρο της ανάκρισης έτσι ακόμα και αν βρίσκεται σε κοντινό σημείο. Η χρήση του ορού της αλήθειας δεν απαγορεύεται αυστηρά από το διεθνές δίκαιο αλλά εξίσου αποτελεσματικό είναι και η χορήγηση ενός υποκατάστατου αφήνοντάς τον βέβαια να πιστεύει ότι πρόκειται για τον ορό της αλήθειας. Οι κρατούμενοι συνήθως στοιβάζονται σε ένα μικρό κελλί που φωτίζεται ολόγυρα από έντονα φώτα ενώ η μουσική παίζει στη διαπασών από στα μεγάφωνα. Τα κελλιά είναι συνήθως κρύα και υγρά. Τέτοιες συνθήκες απομακρύνουν κατάλληλα τη λογική σκέψη από το κρατούμενο. Οι κρατούμενοι δεν έχουν τακτικές ώρες διατροφής και ύπνου έτσι ώστε να διαταραχθεί το βιολογικό τους ρολόι. Στη συνέχεια μέρος της ανάκρισης προβλέπει να τους λένε συνεχώς ψέματα ότι οι συγγενείς και οι φίλοι τους ζητούν να συνεργαστούν. Πρέπει να γίνει σαφές στο κρατούμενο ότι αν μιλήσουν θα τους βοηθήσει ώστε να βελτιωθούν κάποιες απ' αυτές τις συνθήκες.

Μόλις ο κρατούμενος αρχίσει να συνεργάζεται τότε αρχίζει να οικοδομείται σιγά- σιγά η αποκατάσταση του αισθήματος του εαυτού του στο οποίο βεβαίως κεντρική θέση θα πρέπει να κατέχει η «θετική» εικόνα του ανακριτή. Ο στόχος λοιπόν είναι να δημιουργηθεί *το σύνδρομο της Στοκχόλμης* όπου ο κρατούμενος αναγνωρίζει και γίνεται πιστός στον ανακριτή του. Η πλύση εγκεφάλου αποτελεί τη πολιτική κατήχηση και την ιδεολογική προσαρμογή των κρατουμένων με σκοπό την αλλαγή των πεποιθήσεών τους. Έχει χρησιμοποιηθεί σε κρατούμενους πολίτες και αξιωματικούς αποσκοπώντας στο να γίνουν προδότες. Υπάρχουν τρεις φάσεις που ακολουθούνται:

- Φάση 1 - δημιουργείται χαοτική κατάσταση, προκαλείται δυσπιστία και αναταραχή στον κρατούμενο
- Φάση 2 - εκριζώνεται η ατομικότητα, η ελεύθερη βούληση και η δημιουργικότητα
- Φάση 3- εμφυσείται η ξένη ιδεολογία και η σθεναρή άποψη να ξαναδημιουργηθούν οι πεποιθήσεις

Η πλύση εγκεφάλου στηρίζεται στη θεωρία ότι κάθε άνθρωπος έχει τα όρια αντοχής του. Άνθρωποι που έχουν υποστεί πλύση εγκεφάλου σαφώς και δεν το συνειδητοποιούν και συνήθως το αρνούνται κατηγορηματικά. Στη καλύτερη περίπτωση, παραδέχονται ότι «έχουν δει το φως» κατά κάποιο θαυματουργικό τρόπο. Ο παραλληλισμός με το «θαύμα» είναι ο πλέον

κατάλληλος και δόκιμος καθώς η αντίληψη της «μεταμόρφωσης» σε κάποιες θρησκείες είναι κατά κάποιο τρόπο μια διαδικασία πλύσης εγκεφάλου. Παρόμοιες τεχνικές χρησιμοποιούνται από εκπαιδευτές προσωπικού σε λειτουργίες εκπαίδευσης. Η στρατιωτική και αστυνομική εκπαίδευση είναι, ως έναν βαθμό, μια μορφή πλύσης εγκεφάλου. Επίσης πολλά προγράμματα δίαιτας χρησιμοποιούν τεχνικές πλύσης εγκεφάλου. Η εκπαίδευση στις τρομοκρατικές ομάδες και εγκληματικές συμμορίες περιλαμβάνει μεγάλο μέρος πλύσης εγκεφάλου.

Η επαναλαμβανόμενη μουσική είναι ο γρηγορότερος τρόπος ώστε να προκληθεί μια κατάσταση alpha (κατάσταση αλλοιωμένης συνείδησης κατά τη οποία οι άνθρωποι είναι 25 φορές πιο δεκτικοί και ευάλωτοι). Δεν υπάρχει ανάγκη για υποσυνείδητα μηνύματα, μόνο ένας ρυθμός κοντά στο χτύπο της ανθρώπινης καρδιάς, από 45 με 72 χτύπους το λεπτό. Οι άνθρωποι είναι πιο ευάλωτοι στη πλύση εγκεφάλου όταν είναι αποκομμένοι από τον έξω κόσμο, όταν πρέπει να χρησιμοποιήσουν την τουαλέτα ενώ αυτό είναι απαγορευμένο και όταν στερούνται τροφής, ύπνου, φαρμάκων, καπνού και καφέινς. Κατά τη διάρκεια της πλύσης εγκεφάλου ο τόνος της ανθρώπινης αλληλεπίδρασης πρέπει να είναι εξαιρετικά σοβαρός. Το χιούμορ επιτρέπεται σε εξαιρετικές περιπτώσεις στη Φάση 3.

Η CIA έχει κάνει πειράματα σχετικά με τη πλύση εγκεφάλου. Υποστηρίζεται λοιπόν ότι τα αποτελέσματα της πλύσης εγκεφάλου είναι πρόσκαιρα. Η τέχνη της πλύσης εγκεφάλου δεν έχει τελειοποιηθεί στο βαθμό που να παράγει αλλαγή συμπεριφοράς απαρέγκλιτη για μια ολόκληρη ζωή. Νομικά η πλύση εγκεφάλου υφίσταται στο δίκαιο. Οι προϋποθέσεις λοιπόν για μια αποτελεσματική πλύση εγκεφάλου είναι:

- Απομόνωση
- Έλεγχος της ενημέρωσης
- Εξασθένηση
- Εξευτελισμός
- Πειθαρχία και φόβος
- Άσκηση πίεσης στο οικογενειακό περιβάλλον του κρατουμένου
- Απόρριψη των προηγούμενων αξιών

Η ΣΥΛΛΟΓΗ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΣΤΗΝ ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΚΟΠΕΙΑ

Με τον όρο αντικατασκοπεία χαρακτηρίζεται οποιαδήποτε προσπάθεια γίνεται με σκοπό να προστατευθούν μυστικά, να αποτραπεί η παραπλάνηση του μηχανισμού της κατασκοπείας καθώς επίσης η χώρα που διεξάγει την αντικατασκοπεία να εκμεταλλευτεί τις δραστηριότητες της κατασκοπείας μιας άλλης χώρας. Η αντικατασκοπεία μπορεί να είναι είτε παθητική ή ενεργητική. Η παθητική ή αμυντική αντικατασκοπεία ονομάζεται «ασφάλεια» και περιλαμβάνει τους τομείς του εντοπισμού, του εξουχιστικού ελέγχου και της αναγνώρισης ατόμων, τον περιορισμό της πρόσβασής τους σε μυστικό υλικό και τη θεσμοθέτηση λογιστικών συστημάτων για τον εντοπισμό απωλειών. Η ενεργητική αντικατασκοπεία ονομάζεται «αντίμετρο» και περιλαμβάνει ειδική προστασία με τη χρήση εξειδικευμένων τακτικών και μεθόδων όπως η εξόντωση ενός εχθρού ή παρακολούθησή του. Η μυστική αποστολή μπορεί να χαρακτηριστεί ως

κάτι ανάμεσα στη διπλωματία και το πόλεμο. Όλες οι μυστικές αποστολές προϋποθέτουν την ύπαρξη και διενέργεια αντικατασκοπείας για λόγους προστασίας. Η αντικατασκοπεία περιλαμβάνει τη προστασία από δολοφονικές απόπειρες, δολιοφθορές, απαγωγές. Η κατασκοπεία αφενός περιλαμβάνει τη διείσδυση και πρόσβαση των πρακτόρων στο επίμαχο υλικό και θεωρείται ως αναγνωριστική αποστολή ή κατόπτευση. Η αντικατασκοπεία αφετέρου κυρίως ασχολείται με την εξαπάτηση. Η αντικατασκοπεία συνήθως προσπαθεί να διατηρήσει την τακτική επικοινωνία του εχθρού αναλλοίωτη ώστε να βρίσκεται πάντα ένα βήμα μπροστά απ' αυτόν και να προβάλλει πιθανές αδυναμίες του που μπορεί να «αξιοποιηθούν» αργότερα.

Η αντικατασκοπεία «κατασκευάζει» μερικές από τις πιο αποτελεσματικές παραπληροφορήσεις στο κόσμο ενώ ορισμένα κράτη παίζουν αυτό το παιχνίδι τόσο καλά ώστε να «κατασκευάζουν» μια συνεχή ροή απατηλών πληροφοριών τις οποίες αφήνουν σκόπιμα να υποκλαπούν.

ΣΤΑΔΙΟΔΡΟΜΙΑ ΣΤΗ ΚΑΤΑΣΚΟΠΕΙΑ

Οι θέσεις εργασίας στη κατασκοπεία έχουν διάφορα ονόματα. Στη κορυφή της ιεραρχίας βρίσκονται αξιωματούχοι σε διάφορες υπηρεσίες κατασκοπείας. Η θέση ενός αξιωματούχου σε μια υπηρεσία κατασκοπείας είναι συνήθως μια θέση υψηλόβαθμου διοικητικού υπαλλήλου, που σημαίνει ότι εδρεύει στο αρχηγείο της υπηρεσίας το μεγαλύτερο διάστημα της καριέρας του. Ακριβώς κάτω από αυτό το επίπεδο βρίσκονται οι νεώτεροι αξιωματούχοι που είναι γνωστοί ως *νόμιμοι* ή ως *παράνομοι* ανάλογα. Ένας νόμιμος νεώτερος αξιωματούχος αποστέλλεται στο εξωτερικό σε μυστική αποστολή έχοντας τη κάλυψη του διπλωμάτη ή του επιτετραμμένου. Οι παράνομοι νεώτεροι αξιωματούχοι έχουν άλλου είδους κάλυψη, συνήθως ως επιχειρηματίας ή πωλητής. Ανάμεσα στις τάξεις των νεώτερων αξιωματούχων, υπάρχει συνήθως ένας ανώτερος κατάσκοπος που λειτουργεί ως κεντρικός ελεγκτής. Σχεδόν όλοι οι νεώτεροι αξιωματούχοι που είναι εγκατεστημένοι στο εξωτερικό λειτουργούν ως *ελεγκτές*. Αυτοί είναι που στρατολογούν και διοικούν τους πράκτορες που προέρχονται από τη χώρα στην οποία διενεργούν τη κατασκοπεία, δημιουργώντας το λεγόμενο «κλοιό των κατασκόπων». Οι άνθρωποι που εργάζονται σε διάφορες υποστηρικτικές υπηρεσίες στο αρχηγείο ονομάζονται *αναλυτές*.

Τα άτομα που στρατολογούνται στη χώρα υποδοχής για να εργαστούν ως κατάσκοποι ή προδότες ονομάζονται *πράκτορες*. Ένα από τα προσδιοριστικά χαρακτηριστικά όλων των πρακτόρων είναι ότι είναι αναλώσιμοι. Υπάρχουν διαφορετικοί τύποι πρακτόρων: *πράκτορες που διεισδύουν* οι οποίοι εργάζονται κάτω από πολύ μεγάλη κάλυψη και είναι καλά εγκατεστημένοι, οι *διπλοί πράκτορες* που εργάζονται και για τις δύο πλευρές, τα *αποκόμματα*, που ενεργούν ως ενδιάμεσοι ή μισθοφόροι και μπορεί να αποτελούνται από πράκτορες που έχουν μείνει σε μια κατακτημένη χώρα αφού αποσυρθούν τα στρατεύματα σε καιρό πολέμου και τέλος όλοι οι *πράκτορες επιρροής* στους οποίους δίνεται ελάχιστη κατεύθυνση και ενεργούν σχετικά ανεξάρτητα.

ΑΝΑΦΟΡΕΣ

- Carl, Leo. (1990). *International Dictionary of Intelligence*. Maven Books.
- Constantinides, G. (1983). *Intelligence and Espionage: A Bibliography*. Boulder: Westview.
- DeGraffenreid, K. (1990). *National Counterintelligence & Security*. Washington: National Strategy Information Center.
- Kronenwetter, M. (1991). *Covert Action*. Franklin Watts.
- Richelson, Jeffrey. (1997). *A Century of Spies*. Oxford Univ. Press.
- Rustmann, F. (2002). *CIA, Inc.: Espionage and the Craft of Business Intelligence*. Washington DC: Brassey's
- Troy, T. (1991). "The Correct Definition of Intelligence" *International Journal of Intelligence and Counterintelligence* 5(4):433-54.